

Οργανισμός για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη

Ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη ΟΑΣΕ (μέχρι τον Δεκέμβριο του 1994 Διάσκεψη για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη - ΔΑΣΕ) είναι μία διαδικασία περιοδικών διασκέψεων η οποία ξεκίνησε έχοντας στόχο να εξισορροπίσει τις ιδεολογικές και πολιτικές αντιθέσεις των δύο συνασπισμών, Ανατολικού και Δυτικού, εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή των ουδετέρων κρατών της Ευρώπης σε αυτή την διαδικασία. Η ιδέα για την θέσπιση μιάς διασκέψεως για την ασφάλεια στην Ευρώπη, προήλθε από την Σοβιετική Ένωση και έγινε αποδεκτή από τα Δυτικά κράτη υπό τον όρο ότι θα εξετάζοντο και θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και επαφών όπως επίσης θέματα που άπτονται στην διακίνηση των ιδεών και πληροφοριών. Σήμερα ο ΟΑΣΕ καλύπτει όλο το πλέγμα των σχέσεων των χωρών της Ευρώπης, των ΗΠΑ, του Καναδά και των πρώην Σοβιετικών Δημοκρατιών, δίνοντας έμφαση στον πολιτικό, στρατιωτικό, οικονομικό και ανθρωπιστικό τομέα.

Η διαδικασία του ΟΑΣΕ λειτουργεί σε πλαίσιο τόσο των Συναντήσεων Συνεχείας όσο και συντομοτέρων ενδιαμέσων συναντήσεων επί ειδικών θεμάτων, καθώς και μετά από την Συνάντηση Κορυφής των Παρισίων (Νοέμβριος 1990) στις ειδικότερες συναντήσεις των νεοϊδρυθέντων οργάνων που απέκτησε ο ΟΑΣΕ.

Η ΔΑΣΕ ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 1975 με την υιοθέτηση στο Ελσίνκι της γνωστής Τελικής Πράξης από 35 κράτη (33 ευρωπαϊκά εκτός Αλβανίας, ΗΠΑ και Καναδά), η οποία υπήρξε προϊόν σκληρών διαπραγματεύσεων που έλαβαν χώρα στο Ελσίνκι και στη Γενεύη από τον Νοέμβριο του 1972 έως τον Ιούνιο του 1975.

Η Τελική Πράξη του Ελσίνκι περιλαμβάνει τρία βασικά κεφάλαια, τα αποκαλούμενα "κάνιστρα" που αντικατοπτρίζουν το φάσμα των δραστηριοτήτων που καλύπτει η ΔΑΣΕ. Πιο συγκεκριμένα:

- α) Θέματα που αφορούν την ασφάλεια στην Ευρώπη (1ο Κάνιστρο)
- β) Θέματα συνεργασίας στο πεδίο της οικονομίας, επιστήμης, τεχνολογίας και περιβάλλοντος (2ο Κάνιστρο)
- γ) Θέματα συνεργασίας στον ανθρωπιστικό τομέα (3ο Κάνιστρο)

Επί πλέον υπάρχει και μικρό κεφάλαιο που αφορά την ασφάλεια και την συνεργασία στη Μεσόγειο καθώς και Κεφάλαιο (γνωστό την εποχή εκείνη ως 4ο Κάνιστρο), που αφορά την συνέχεια της ΔΑΣΕ (Follow-up).

Στην Βιέννη εκτός της Ανθρώπινης Διάστασης σημαντικό επίσης ήταν ότι ετέθησαν υπό την αιγίδα της ΔΑΣΕ και οι διαπραγματεύσεις για τις συμβατικές ένοπλες δυνάμεις στην Ευρώπη (CFE) που είχαν ήδη ξεκινήσει την εποχή εκείνη στη Βιέννη σε αντικατάσταση των αποτυχουσών διαπραγματεύσεων MBFR (αμοιβαίων και ισόρροπων μειώσεων ενόπλων δυνάμεων).

Στο θέμα το αφορών τις εθνικές μειονότητες, η ΔΑΣΕ διακήρυξε τον Ιούνιο του 1990 στην Κοπεγχάγη ότι τα μέλη των εθνικών μειονοτήτων δεν πρέπει να υφίστανται διακρίσεις και ότι πρέπει να προστατεύεται η εθνική, πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική τους ταυτότητα. Πρόκειται για κεφάλαιο του γνωστού κειμένου της Κοπεγχάγης που έχει χαρακτηριστεί διεθνώς ότι αποτελεί κατά κάποιο τρόπο το "Ευρωπαϊκό Σύνταγμα" κυρίως όσον αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου.

Η Διάσκεψη Ανασκόπησης της Βουδαπέστης (Οκτώβριος-Νοέμβριος 1994) επιβεβαίωσε και πάλι τις αποφάσεις του Ελσίνκι και αποφάσισε την τροποποίηση της Διάσκεψης σε Οργανισμό και κατά συνέπεια την μετονομασία του από ΔΑΣΕ σε ΟΑΣΕ.

Ο ΟΑΣΕ διαθέτει τα ακόλουθα όργανα:

1. Υπουργικό Συμβούλιο (Ministerial Council), αντικατέστησε το Συμβούλιο της ΔΑΣΕ και αποτελείται από τους ΥΠ.ΕΞ. των χωρών-μελών και συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά ετησίως. Η προεδρία του, όπως και η προεδρία του ΟΑΣΕ, ασκείται από τον ΥΠΕΞ της χώρας που κατέχει την μονοετή Προεδρία του Οργανισμού.

2. **Ανώτερο Συμβούλιο (Senior Council)**, αντικατέστησε την Επιτροπή Υψηλών Αξιωματούχων, προετοιμάζει τις εργασίες του Συμβουλίου, εποπτεύει και συντονίζει όλα τα άλλα όργανα. Συνεδριάζει κάθε 4 μήνες και όποτε κριθεί αναγκαίο.
3. **Κέντρο Πρόληψης Συγκρούσεων (Conflict Prevention Center)**, που ασχολείται με την υλοποίηση των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας, εδρεύει στη Βιέννη και αποτελείται από δύο όργανα: την Συμβουλευτική Επιτροπή και την Γραμματεία.
4. **Forum Συνεργασίας και Ασφάλειας (Forum for Security Cooperation)** που ασχολείται με διαπραγμάτευση θεμάτων ελέγχου εξοπλισμών και αφοπλισμού και εδρεύει ομοίως στη Βιέννη.
5. **Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Office for Democratic Institutions and Human Rights)**, αντικατέστησε το Γραφείο για τις ελεύθερες εκλογές και ασχολείται με ανταλλαγή πληροφοριών για θέματα εκλογών μεταξύ των κρατών με έδρα τη Βαρσοβία.
6. **Υπατος Αρμοστής Εθνικών Μειονοτήτων (High Commissioner for National Minorities)**, που συλλέγει πληροφορίες για θέματα εθνικών μειονοτήτων και προβαίνει εγκαίρως σε ενέργειες σε περιπτώσεις εντάσεων που οφείλονται στην ύπαρξη αυτών. Την θέση αυτή κατέχει από το 1892 ο Ολλανδός κ. M. Van der Stoep.
7. **Γενικός Γραμματέας (Secretary General)**, θέση που θεσπίσθηκε στη Στοκχόλμη τον Δεκέμβριο του 1992 με έργο τον συντονισμό των δραστηριοτήτων του ΟΑΣΕ και την φροντίδα για την βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του. Την θέση αυτή κατέχει σήμερα ο Γερμανός κ. W. Hoynck.
8. **Μόνιμο Συμβούλιο (Permanent Council)**, αντικατέστησε τη Μόνιμη Επιτροπή και αποτελείται από τους Μόνιμους Αντιπροσώπους των χωρών-μελών του ΟΑΣΕ. Συζητά προκαταρκτικά για θέματα ημερησίας διάταξης του Ανωτέρου Συμβουλίου και όταν αυτό δεν συνεδριάζει λαμβάνει αποφάσεις για όλα τα θέματα του ΟΑΣΕ.

9. Γραμματεία, έχει έδρα τη Βιέννη και Γραφείο στην Πράγα.

10. Κοινοβουλευτική Συνέλευση (Parliamentary Assembly), εδρεύει στη Κοπεγχάγη και έχει ως μέλη κοινοβουλευτικούς από όλες τις χώρες μέλη του ΟΑΣΕ. Η Ολομέλεια συνέρχεται μία φορά το χρόνο όπως και η Διαρκής Επιτροπή αυτής.

Σήμερα ο ΟΑΣΕ έχει 53 κράτη-μέλη. Από το 1990 (Παρίσι) απεφασίσθη η σύγκλησις Συνόδων Κορυφής κάθε δύο χρόνια.

Υπάρχει επίσης και μία χωριστή κατηγορία χωρών οι οποίες χωρίς να είναι μέλη του ΟΑΣΕ, έχουν μία ειδική σχέση με τον Οργανισμό τόσο σε επίπεδο συμμετοχής στα δρώμενα, όσο και σε γενικότερο επίπεδο συνεργασίας. Αυτές οι χώρες είναι το Μαρόκο, η Αλγερία, η Τυνησία, η Αίγυπτος και το Ισραήλ (Μη Μετέχοντα Μεσογειακά Κράτη - Non Participating Member States).

Τις Συνόδους της ΟΑΣΕ επίσης παρακολουθούν με ειδικό καθεστώς η Ιαπωνία και η Κορέα.

Ο ΟΑΣΕ εξελίσσεται πλέον σε βασικό πολιτικό όργανο όπου εξετάζονται διάφορα διεθνή προβλήματα όπως το Γιουγκοσλαβικό και η διάλυση της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Πάντως τα κείμενα του ΟΑΣΕ δεν έχουν νομική δεσμευτικότητα αλλά αποτελούν απλώς κείμενα με πολιτική και ηθική δέσμευση. Χαρακτηριστική είναι η δυσκινησία του αφού δεν έχει μόνιμη και ευέλικτη πολιτική ηγεσία, ακολουθείται ο κανόνας της ομοφωνίας στη λήψη αποφάσεων, οι υπηρεσίες είναι διάσπαρτες σε Βαρσοβία, Βιέννη και Πράγα και του λείπει η νομική προσωπικότητα.

Αθήνα, 28/11/96.